

se dá komisija oslepariti; le sramotno je za župana, ako kaj tacega nevedoma ali nalašč v spričalo zapiše.

Vremenska drobtinica.

* Kanonada dež privabi. Nasproti navadni govorici, da se po stresu zraka, ki ga strel kanonov prizadene, hudi črni oblaki odpodé, dež in toča prežene, povemo tukaj, kar se iz ameriškega bojišča oznanuje, da strel kanonov oblake skup goni in dež napravlja. Amerikanci trdijo, da po hudem streljanju s topovi na Potomaku na Jork Riveru in James Riveru, pred Korintom in na reki Misisipu je vedno strašno deževalo in da je dež hude povodnji napravil. Kadar vojska poneha, bodo skušnje gotovo razodele, je li to res ali ne. Če je res, bi bilo to našemu kmetijstvu v velik dobiček, ako bi imeli sredstvo pri rokah, s katerim bi se dalo nebo primorati, da nam potrební dež dá, in presušeno zemljo po obilnosti namoči. — Tako piše Lochnerjev „Gesch. Ztg.“. Nam se obljubljeni „velik dobiček“ bo tako dolgo smešen zdel, dokler se nam ne pové: koliko kanonov je treba, da si ta ali una dežela dežja pristrelja?

0 goveji kugi na dalje.

Od fare iz Kostela. — m — Zopet moram čitateljem „Novic“ žalostno novico iz našega kraja naznati, da se je namreč dne 14. avgusta, to je, uprav na velike maše post tudi tukaj — kuga pokazala. Da je gospodar, kteremu je kuga ta dan kravo pobrala, po svoji dolžnosti to reč hitro na znanje dal, bi se bila kuga morda precej zadušiti dala; al žalibog! skrivali so on kakor tudi sosedje njegovi. Tako se je kuga po selu razpasla. Pri Pirčah imelo je 14 gospodarjev do 50 repov. Do sedaj jih je crnilo že troje, pobili so jih četvero in bolnih jih je še šest, in kuga se še čedalje bolj širi. Tudi unstran Pirč preko Kolpe na Hrvaskem se je že pokazala. En vol je te dni poginil, drugi lep, da malo takih, bo lih kar crnil, ako ni še. — Kugo nam je zatrosil neki Vlah iz Ogulina na bravih, ktere je kupil mesar pirčki, se vé, da ne vedoč, da je kužno pošast v vreči kupil. Pri njem se je kuga najprej pojavila, potem pa po vseh onih hlevih, po kterih so se ti nesrečni ogulinski prči potikali. — V resnici žalostne čase smo dočakali. Od ene strani se čuje od strašnih ognjev, od druge od grozovite toče, od tretje od strahovite suše, od četrte nas pritiska kuga morivka. Tukaj pri nas se revni svet za vsakem govedom bolj joče, ko da bi mu očeta k pogrebu nesli. Ako nas Bog ne pomiluje, ne vem kaj bo.

Lepe Norvegiške in Probstajske rži

za seme se bokal po 12 nov. kr. dobiva na vrtu kmetijske družbe v Ljubljani.

Slovensko slovstvo.

„Čudne poti Božje vsegamogočnosti ali skrivne sodbe srednjih časov“, zgodovinska povest, je ravnokar prišla na svetlo; razposlal sem jo po dotičnih poštah. Ako bi ne bil kdo vseh naročenih stisov prejel, prosim, naj se oglasi pri meni pismeno. O ti priliki moram pa tudi z otožnim srcem naznati, da v imenovani knjigi se žalibog! čez navado tiskarnih pogreškov nahaja, kjer se je omenjena knjiga daleko od mene tiskala. Prizanesite mi jih tedaj! — Knjiga obsega 9½ tiskarnih pôl, velja le 45 nov. krajc. in se dobiva pri meni in v tiskarnici gosp. Zajca v Gorici. France Bunc,

učenik v Kamnji na Goriškem. Pošta Ajdovšina.

Imenoslovna drobtinica.

Krihenberg in Kremberg.

Ko so ranjki fajmošter sèm prišli, so pozvedavali, od kod bi bregu bilo ime „Krihenberg“. Nihče ni znal. Tudi drugo ime „Kremberg“ niso znali razjasniti. Nekdaj pa, morda ravno ob Aninem, je bil veči shod in tudi pri obedu se jih je več sošlo. Razgovarjajo se ipak o „Krihenbergu“ in „Krembergu“. „Gospod, jaz pa vem to ime stolmačiti“ — se vzdigne en cerkovnik — „tam gori v Žitnicah še stari Peserli neke listine shranjuje; tam vem, da ni pisano ne „Krihenberg“ ne „Kremberg“; vsaj tudi v prejšnjih časih tega bregu tako zvali niso; zdaj že iz kancelij vse nekako zmešane imena dobivamo. Na krivem bregu smo domá, in breg se imenuje Krivi breg, ker je okrivljen kakor srp; Nemci so zatega del dolgo pisali, kar še jez pomnim, „Krumberg“; to je prava prestava „krivega brega“.

Tako so mi pokojni večkrat razlagali cerkovnikov govor in njegovo tolmačenje; pristavljali so še, da bi le pri sv. Lenartu ali v Čmureku kter domoljuben uradnik stare listine pregledal in ustno sporočilo našega cerkovnika potrdil. In zares, „Krumberg“ je pisavec teh vrstic v starih listinah že sam bral; ali se še ime krivi breg kje nahaja ali ne, Bog zná; zdi se mi zelo verjetno, da je krivi breg izvirno ime.

Na temenu bregovem peljá zares najdaljšna vozna pot od Kikarčinega vinograda memo cerkve sv. Ane prek Postičeve, zdaj Pamanove hiše do „Klembasa“ kot srp, jeden rog imajoči na Kikarčinem posestvu, tam, kjer se iz Malega brega in Ledineka po stopnicah na vzgor hodi, eden rog pa pri Klembasu, kjer se gré navzdol v Žitnice, hrbet proti vzhodu, votlino proti zahodu razpenši.

Le po izvirnem imenu „krivi breg“ ste mogle se vlesti pokvarjene sedanje dve imeni „Krihenberg“ in „Kremberg“, in čudno, v rabi je zdaj pri Nemcih pokvarjeno slovensko ime „Krihenberg“, in pri Slovencih pokvarjeno nemško ime „Kremberg“. Po celi daljavi popisanega skrivljenega, male pol ure dolgega pota, do kterega segajo iz obeh strani vinogradi, se vidi 1 mesto, 3 trgov, 55 cerkvic, in je kaj lepo sprehajališče, ker se vrh brega hodi vedno po ravnem. Zapisal pa sem te vrstice, da se staro ime ne pozabi.

Od sv. Ane v slov. Goricah.

Šolske stvari.

Ozir po slov. štajarskih gimnazijah.

gimnazija	učitelji	učenci				Stipendije znašajo		Učnina znaša		Primšina ali vpisnina znaša	
		slovenski	nemški	laški	vkup	gold.	kr.	gold.	kr.	gold.	kr.
Mariborska	18 ¹⁾	114	235	1	360 ²⁾	1775	27 ³⁾	1789	20	205	80
Celjska	14 ⁴⁾	217	43 ⁵⁾	—	260	2731	68½ ⁶⁾	7)	—	3)	—

¹⁾ Štirje zmed njih so imeli odpust; koliko Nemcov, koliko Slovincov, ne moremo določiti.

²⁾ Ker štatistični gimnazijalni spregled 10 učencev v poseben razred deva, ter jih imenuje „nemške Slovence“; „Novice“ so po najnovejših narodopisih iskale, kje da bi ta nemško-slovenski narod bival na zemlji, od kterega še nikdar nič niso slišale, pa niso ga mogle najti pod solncem; morda se je narodil še le od časa, odkar je bila najnovejša štatistika o narodih

I. O mariborski gimnazii.

Zraven šolskih naznanil, v katerih nahajamo tudi imenik ondašnjih učencev, pisan po pravilu „vsacemu svoje“ (krajine imena niso predstavljene), in razglas nalog nemških in slovenskih, ki so jih dijaci izdelovali, obsega mariborski program dva sestavka, prav po ravnopravnosti, slovenskega in nemškega. V slovenskem g. prof. Josip Šuman, jako izvrstno razlaga delitev in vodilne misli Demostenovega govora olintskega družega; tej razlagi je dodal za poskušnjo, kako bi se Demostenove besede glasile v slovenskem jeziku, prevod drugega olintskega govora od §. 21 dalje. Iz tacih del naj bi nasprotniki slovenskih reči vendar spoznali, da naš jezik ni otrok. Nemški sestavek o kratkem popisuje naravo mariborske okolice v geološkem, rastlinskem in metulskem obziru. — V učnem načrtu pogrešamo naznanila: ali se je v katerem razredu kršanski nauk v slovenskem jeziku učil? Ali je v Mariboru celó neznan g. Lézarjev slovenski katekizem?

II. O celjski gimnazii.

Kakor ljubljanski, tako tudi celjski program nima slovenskega spisa. Že dolgo, al žalibog! zastonj pričakujemo, da se oglasi gosp. ravnatelj Premrl, nekdanji slovenski pisatelj. Nemškega je spisal gospod profesor V. Marek z naslovom: „Bemerkungen zu den Eroberungsversuchen der deutschen Könige in Italien“. — Tudi v tem programu ne najdemo naznanila: ali je ondi vpeljan bil gosp. Lézarjev slovenski katekizem. In kaj bi bilo neki vzrok, da ne, ker je vendar v ondašnji nižji realci bil?! — Priimki celjskih slovenskih učencev so še precej pravilno pisani, le sèm ter tjà je še pri katerem spodletelo; krajine imena niso predstavljene. Hvalvredno je, da so nemške in slovenske naloge razglašene.

Lepoznansko polje.

Slava in ljubezen.

Novela.

(Konec.)

Ivan plašno priskoči — on namreč je bil — začne tresti zaročnico svojo, pa komaj jo je zbrihtal. Še le čez nekoliko trenutkov se zopet zave deklica v naročji svojega Ivana.

„Tako si vendar v resnici ti, moj Ivan, in ne tvoj duh?“ — reče z milim pa slabim glasom Ivanka, oklektivša se ga trdno, da bi ga ji kaka nevidna moč ne iztrgala zopet iz rok.

„Glej me, z dušo in telesom tvoj Ivan sem in nihče drugi.“

„Pa kako je vendar to mogoče?“ — vpraša ga zopet Ivanka, primši ga za obe roki, ker nam je bilo pisano, da mrtev si padel poleg Krasnoga sela v Ruski?“

„Padel sem bil tam res, dušica moja, al samo ranjen, ne mrtev; bil pa sem s pomočjo Božjo in nekega prijatla rešen zopet in ozdravljen.“

tiskana. Radovedni smo, ali bo li kdo prihodnjih narodopiscev pomnožil svoje spreglede s tem „novim narodom“. — Učencev je bilo 12 več od lani.

³⁾ Druge pomoči so dobili najubožnejši učenci 279 gold. 36 kr.

⁴⁾ Koliko Slovencev, koliko Nemcev med njimi, nam je neznan.

⁵⁾ Štatični spregled učencev obzir narodnosti le v dva razreda deva, v prvega Slovence, v drugega Nemce, katerim je „nemške Slovence“, ki jih je gosp. prof. Ramor slovenščine učil, pridjal; koliko je tega novega naroda, iz letopisnika ne zvemo.

⁶⁾ Druge pomoči je učencem došlo 48 gold. 55 kr.

⁷⁾ Ker je prvega pol leta plačevalo učnino 144 učencev, v drugem pa 118, bi utegnili znašati učnina 1660 gold. 60 kr.; če se po 6 gold. 30 kr. na leto plačuje v Celji.

⁸⁾ Je ne zvemo iz letopisa.

Na daljno vprašanje Ivankino, kako se je vse zgodilo, prične ji Ivan ob kratkem pripovedovati celo dogodbo, kakor je častitim bravcem že znana. Zatem nadaljuje, kako da je potem, ko ga je muzik Kurganov srečno pospremil čez mejo Poljsko, kjer je Ivan tudi izlekel opravo ruskega kmeta, ter oblekel si zopet vojaško, srečno prehodil Poljsko in Nemčijo. Na Českem mogel je zastran bolehnosti ostati štirinajst dni, od tam pa je zopet brez vseh zaprek potoval proti domu.

„Sinoč po ave Marii“ — nadaljuje Ivan — prišel sem v Novomesto, pa gnan od silnega hrepenenja najel sem si koj voz ter v noči potoval čez Gorjance naprej.... Pred pol ure domú pridši najdel sem v gradu matere svoje še vse v trdem spanji in sladkem pokoji, zato sem, nehotè koga buditi, prišel sem na pokopališče, da obiščem grob nepozabljivega svojega očeta.“

„Pa zakaj nisi nikoli pisal?“ — vpraša na novo Ivanka Ivana s solznimi očmi.

„Saj sem vam pisal dvakrat.... kaj niste prejeli mojih listov?“

„Razun edinega, ktere ga je pisal neki Kurganov očetu mojemu in v katerem je bila naznanjena tvoja smrt, nismo prejeli nobenega“....

„Kaj?... Kurganov?... tvojemu očetu?... o moji smrti?... vpraša zdaj zavzeto Ivan — „pa kdo vam je prinesel tisti list?“

„Ravsovič.“

„Ha, Ravsovič!“ — zavpije Ivan — „to gotovo je neka vražja skrivna goljufija!.... Ravsovič tedaj?.... Pa zakaj je on to storil?....

Ivanka zdaj omolkne... mrena ji pade spred oči... vse ji je bilo zdaj očitno.

„Hvala Bogu!“ — reče devica potem, ko se je nekoliko opokojila; hvala Bogu, da si prišel! Le malo ur še, in za vselej bi bila za tebe zgubljena“. Zatem tudi ona Ivanu ob kratkem pové vse, kako in kaj se je zgodilo ter sklene, da ravno jutri bi bila imela z Ravsovičem venčana biti.

Ivan se vès trese srditosti; — ognjeno plane kviško ter strastno zavpije: „To mi bo ta človek krvavo plačal.“

„Nikar tako, moj pristrčni Ivan“ — seže mu deklica s tolažljivim glasom v besedo — „nikar na tem svetem in mirnem kraju ne misli na maščevanje: prepusti to reč viši sodnji nad oblaki, ki pravične plačuje, hudobne pa kaznuje.... Ti si zdaj tukaj — in vse se bo na dobro skončalo!.... Glej! solnce že izhaja“ — milo nadaljuje Ivanka — „pojdiva skupaj najprej k tvoji dragi materi, potem pa k mojemu milemu očetu. Oh, kako se bosta oba radovala!.... Pojdiva, pojdiva!“...

Ivanka se oklene Ivana za roko ter odideta — kakor je bilo izgovorjeno — najpred k materi, in potem ž njo vred k Blagajču.

Kako sta se mati Ivanova in zatem stari Blagajč oveselila, da vidita zopet svojega Ivana — ne moremo popisati, kajti prizora, kjer delajo čuvstva več ko besede, tudi beseda ne popiše.

Potem, ko je Blagajč iz vsega, kar je Ivan pripovedoval, sprevidil hudobne zapletke Ravsovičeve, pokliče sluga ter mu zapové, da, kadar gospod Ravsovič pride v grad, naj mu veleva, da se le urno spravi od tod, če noče, da ga dá po psih iz grajščine shujskati. Zatem pa ginjeno nadaljuje: „Ti si, Ivan, slavno rešil nalogo svojo ter si se vrnil, kakor je bilo med nama izgovorjeno, ko kapitan in vitez častne legije. Jaz toraj tudi hočem ostati mož beseda, kakor sem obljubil. Glej tū najmileji in najdražji biser moj!“ — in to zgovorivši sklene Ivanove in Ivankine roke. „Tako, moja pristrčna; Bog naj vaju blagoslovi!.... jutri pa hočemo imeti poroko“.